

POST BELLUM, o.p.s.
PŘÍBĚHY NAŠICH SOUSEDŮ

Helena Pražáková

Zpracovaly: Simona Kunertová, Nikola Ničová, Pavlína Veselá

Vyučující: Mgr. Taťána Lukešová

Škola: Soukromá střední zdravotnická škola Mělník, o.p.s.

Ve středu čtrnáctého března 2018 jsme navštívili paní Helenu Pražákovou, roz. Šteflovou, která žije v domově pro seniory na Mělníku. Vyprávěla nám o svém životě. Narodila se 15. června roku 1928 v Byšicích v okrese Mělník do rodiny se čtyřmi dětmi jako nejmladší. Navštěvovala obecnou školu v Byšicích. Měla velmi dobrý prospěch a škola jí bavila.

<http://www.zelbysice.cz/index.php?page=fotogalerie&id=33>

Školní léta paní Heleny...

„...to bylo tak v roce 37-38, už se chýlilo k válce...bývala zkouška náletů, ozvaly se sirény, všechno z ulic mělo jako odejít, tak se nacvičovalo, jaký by to byl asi nálet, a můj tatínek byl za naší ulici určenej jako dozor, tak tam tak pobíhal a šla tam babička a on ji povídá, paní Šulcová musíte domu a ona „Pepičku, ty si se snad zbláznil, co je to za divočinu, co je to za blázinec?...“

Bylo jí 10 let, když Byšicemi projížděla okupační armáda nacistického Německa. Takto vzpomíná na 15. březen 1939:

„... poslouchali jsme s tatínkem radio ...a tamten hlas mužskej, takovej zvláštní se ozýval „Občané a občanky, zachovejte klid, s těmi, kdo jsou už na našem území musíme se setkat s důstojným klidem“ ...a to se vysílalo celý půldne...my jsme se byli podívat, oni jezdili na motorkách se sajdkárou, jeden řídil, jeden měl namířenou zbraň, tehdy bylo strašné počasí, strašnej nečas, pršelo, foukal vítr... oni Němci projížděli ulicí ...a byl tam takovej trochu popletenej kluk a von po tom jednom vojákově hodil kuličku a ten na něj namířil, ale pochopitelně nevystřelil...“

Její starší bratr byl profesorem na vysoké škole. Když byly v listopadu 1939 zavřeny, neminulo ho totální nasazení na statku v Kokořínsku a později v Rakousku, kde kopali výkopy před přicházející frontou. Ona se sestrou unikly koncem války práci v Reichu díky známosti na pracovním úřadu v Mladé Boleslavi.

Když došlo k atentátu na Heydricha, chodila už třetím rokem v Byšicích do měšťanské školy. Pohutý příběh její spolužačky Lídy Cemprové námi otřásl. A zjistily jsme, že citlivé vyjádření soustrasti pana učitele Svobody, bylo tehdy považováno za hrdinství.

„ ...v období Heydrichiády, moje spolužačka Lída, měla tatínka tzv. „americký Čech“, odešel z Ameriky a vrátil se s rodinou a koupil si statek. Na půdě měl uložené staré americké noviny, oni po něm šli, už jen proto, že byl americký Čech, a noviny mu tam našli, hned ho sebrali. Druhý den ho hlásili v rádiu, že je zrádce národa, takže ho zabili. Lída musela i přes to všechno do školy. Ležela na lavici a plakala, nikdo si jí z kantorů ve škole nevšimnul, až na pana učitele Svobodu. Pan Svoboda si k ní sednul a hladil jí a říkal „já vím Lidunko“.

Učitelské sbory
z r. 1939/40
Stojící: Vaníček, Kalivoda, Jandera, Rožek, Svoboda, Doležal.
Sedící: Šefčíková, Kalivodová, řed. Čvančar, Kohoutová, Čermánová, Pašková.

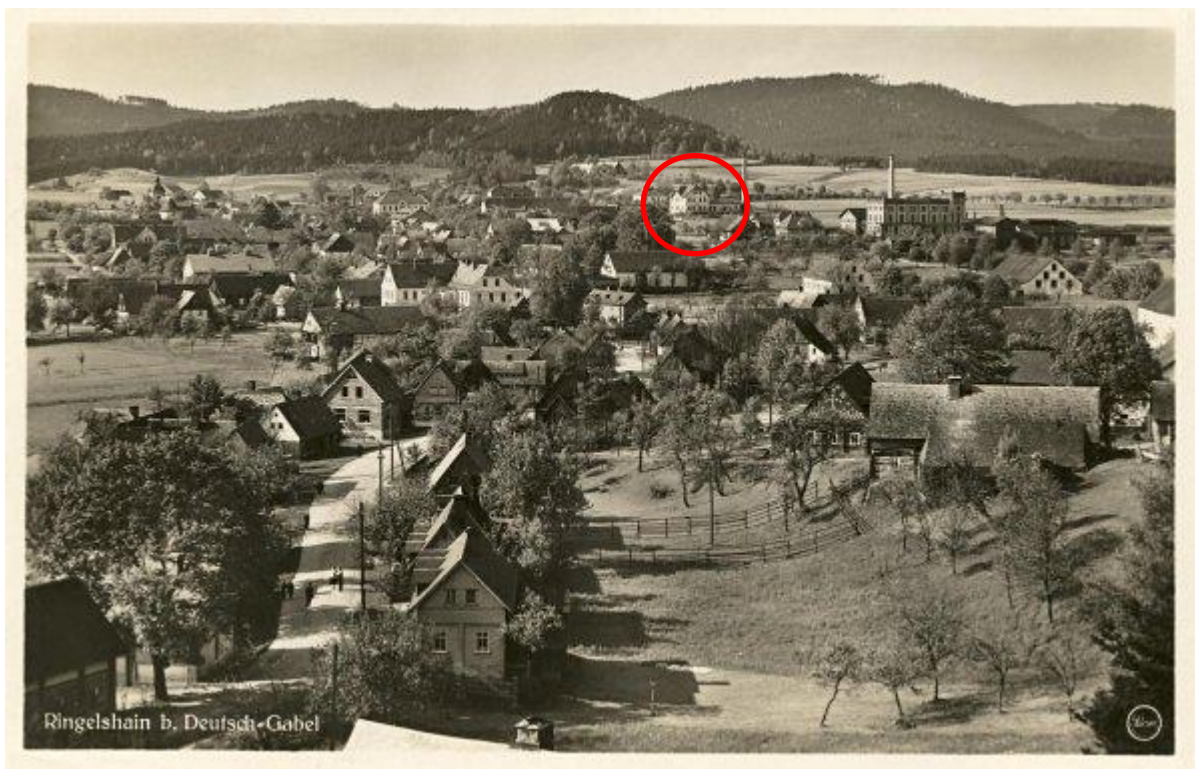

Z kroniky školy v Byšicích (SOA Mělník)
na levém snímku třída pana učitele Svobody, na pravém žákyně ve věku paní Heleny ve
školním roce 1941/1942

Šťastná poválečná léta v Teplicích

„...takže když válka skončila, tak to byl pocit úžasný úlevy. Ve válce se člověk bál o rodinu a vůbec promluvit, že by si někdo dovolil pomlouvat režim nebo ho někdo udal, to byl okamžitě zavřený. Já jsem šla např. do těch Teplic...na koncerty, tancovat, za války se nemohlo tancovat, večer všechno osvětlený, lidi chodili prostě, to byl pocit štěstí, najednou jste si mohla říkat, co jste chtěla, ledacos jste si mohla koupit, vážila jsem si toho, když jsem si večer lehla, že se nemusím bát, že bude nálet, byla to nádhera. ...a v tom čtyřicátém osmém roce jako když utne!“

V Teplicích vystudovala zdravotnickou školu, obor dietetika, ale práci dietní sestry, dnes bychom řekli nutriční terapeutky, se nikdy nevěnovala. Seznámila se tam s Františkem Pražákem, kterého si v roce 1950 vzala. Do roku 1955 s ním žila v Rynolticích, okr. Liberec, kde rodina jejího muže vlastnila mlékárnu. Po roce 1948 ji znárodnili. Helena později pomáhala v mlékárně, kde bylo třeba, jako vrátná, sekretářka nebo v účtárně. František zůstal ve funkci ředitele. I s politickým „cejchem“ kapitalisty vstoupil na 4 roky do KSČ a tehdy dostal stranický úkol zaměstnat svoji ženu. Paní Helena pracovala jako zapisovatelka a měnila lidem, co znala, posudky komunistických kádrových prověrek tím, že přímo při diktování přepsala odsuzující slova.

<http://www.luzicke-hory.cz/galerie/index.php?pg=hprvnc>

Rynoltice (kroužkem označena mlékárna Pražákových). Pohlednice z roku 1932 ze sbírky Tomáše Rejzka.

Současná podoba bývalé mlékárny v Rynolticích, dnes sídlo firmy KM-PRONA, a.s. – velkoobchodu pohonných hmot

Rok 1950 - první volby paní Pražákové a jak to bylo se stoprocentní výhrou KSČ?

„ ... když byly volby, tak ti komunisti, takoví skalní, oni nebyli všichni moc chytří, se chlubil, že na sto procent to tam vyhrála strana, já věděla, že tím nic nespravím, mě ani tak dalece o nic nešlo, říkala jsem si, tak já to jednou zkusím, když tam dám bílej lístek, jestli to přiznají. Tak jsem z A5 zápisníčku vytrhla list a šla jsem za plentu normálně volit a místo tý kandidátky KSČ jsem tam strčila ten papír. Pak když jsem se potkala s nějakým z těch komunistů, ptám se, jak dopadly volby a on mi povídá: „ ta kurva nějaká, vona nám to zkazila, představte si, že tam dala bílej lístek!“ a já říkala nó a v duchu jsem se strašně smála. Ale přiznali to, nebyli stoprocentní, ale byla to velká hanba pro obec...“

Angažovanost paní Pražákové neboli nenechat si nasadit chomout straničky

Po návratu s celou rodinou ze severních Čech do Byšic její manžel pracoval jako dělník v neratovické Spolaně a ona v byšickém podniku Vitana. V 60. letech byla aktivistkou Československého svazu žen a členkou Svazu Československo sovětského přátelství. Když jeho členové v roce 1968 houfně vraceli členské legitimace, ona s odůvodněním, že proti „všemu“ ruskému lidu nic nemá, tak neučinila. V tomto roce ji také nabídli, jako původně nespolehlivé, místo jednatelky závodního výboru. Tato její dobrovolná angažovanost byla nejen projevem podpory schopného šéfa a kolegy, ale dobře ji posloužila k odvedení kvalitní práce vedoucí propagačního oddělení Vitany. Již v roce 1948 ji byl nabízen vstup do KSČ. Jednou odmítla a tak to i zůstalo, náboráři už ji neoslovovali.

„...já komunistům nejsem naprosto nic dlužna, nic pro mě neudělali a já pro ně taky celkem ne...“

Pro její děti, Helenku i Fandu, byla politická nespolehlivost rodičů vážnou překážkou v přístupu ke vzdělání. Dcera Helena se po základní škole rok učila na laborantku v Ústí nad Labem. Tím si trochu zlepšila kádrový profil, byla po rozdílových zkouškách přijata ke studiu SZŠ rovnou do 2. ročníku. Tento zážitek ji i přes nepochopení rodiny přivedl za normalizace ke vstupu do KSČ. Ne z přesvědčení, ale z racionálního důvodu nezpůsobit svým dětem obdobné problémy, jaké měla v mládí ona sama.

Děti: Helenka s Fandou, asi 1966

Maturitní foto dcery ze SZŠ

Názor paní Pražákové na Jana Palacha

Vzpomínku na Palachův týden v lednu 1969 má paní Pražáková spojenou s nemístnou poznámkou byšického krejčího a s utrpením matky Jana Palacha.

„...tam u nás byl krejčí, keřas se mu říkalo, šil za draho a dělal různé ekonomické machle, to bylo tenkrát po Palachovi, ještě ani neumřel ten Jan Palach, a von tenkrát přišel k nám zkoušet tatínkovi nějaké oblečení a říkal „to je správný, jen ať se upalujou“ a můj tatínek mu řek „pane Karpíšek, víte, že mě mrzí, že u vás šiju, můžete si představit, co jste právě řek?“...

„...když si vzpomenu, co ta jeho maminka musela zkusit, jak jí to ten Jan Palach mohl udělat? Já jsem tu jeho maminku náhodou znala, ona ve Všetatech v kiosku prodávala bonbony a všelijaké drobnosti na nádraží, a vona, aby toho syna udržela na studiích, tak sama doslova strádala a von tu maminku tolik miloval...když mladej, zdravěj a charakterní chlapec, kterej tohle udělá, to musí být kus charakteru, ale z hlediska tý mámy, to hrdinství jí nic nedává, celej život se z toho už nemohla vzpamatovat...“

Není nic horšího než vnucovaný třídní boj

Velmi citlivé byly její vzpomínky na pokoření obyčejných lidí při povinné účasti na politických školeních. Lidé byli donuceni dlouhé hodiny poslouchat plané řeči plné vykonstruovaných lží a demagogií a zároveň si myslet něco jiného, vnitřně s tím nesouhlasit a mlčet, nezasmát se, ani když slyšíte bojovný výkřik „nepřátelská junta“! Toto prý komunistům nikdy nemůže odpustit.

Družba Vitany s FN Bulovka, s jejím managementem, paní Pražáková vzadu v plášti, asi 1977 -78

Na Zahradě Čech s dcerou a vnučkou, asi 1975-76

Nicméně paní Pražáková má pochopení pro lidi, kteří se nechali ovlivnit dobovými událostmi ve prospěch režimu. Nerada vzpomíná na časy plné přetvářky a pokrytectví. Přesto varuje před zveličováním přešlapů minulosti a zastrašováním mladé generace, neboť každá doba má svá pro a proti. Současnost však není z jejího pohledu tak složitá, abychom si jí nevážili.

„...budme rádi, že je mír a že je ten svět u nás, tak jako je...“

Portrét, Byšice 1969

Paní Helena, 1970 – 42 let

Fotogalerie:

Návštěva paní Pražákové v domově Ludmila

Návštěva Rádia Signál

